

УДК 657:005.921

Бруханський Р. Ф., к.е.н., доцент (Тернопільський національний економічний університет)

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЧНОГО ОБЛІКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Обґрунтовано необхідність розробки концептуальних аспектів побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах. Розроблено модель розвитку концептуальних аспектів бухгалтерського обліку в напрямі забезпечення стратегічної орієнтації. Запропоновано структуру корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи.

Ключові слова: стратегічний менеджмент, стратегічний облік, корпоративна стратегічна обліково-аналітична система.

Вступ. В останні роки в фаховій літературі з бухгалтерського обліку вітчизняними вченими (С.Ф. Голов, В.М. Жук, Н.М. Малюга, С.Ф. Легенчук, В.Б. Моссаковський, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, В.А. Шпак, І.Й. Яремко та ін.) значна увага приділяється удосконаленню його концептуальних основ, що може бути обґрунтоване наступними причинами:

– в сучасних умовах бухгалтерський облік перебуває в фазі свого докорінного реформування на теоретичному, методологічному та організаційному рівнях, що зумовлює необхідність формування відправної точки подальших досліджень – керівних ідей та системи поглядів на його подальший розвиток та застосування в практичній діяльності підприємств з урахуванням специфіки ринкових умов національної економіки;

– в Україні, не зважаючи на значну кількість нормативних документів, що регламентують порядок ведення і організації обліку на підприємствах, відсутня концептуальна основа як основоположний документ, який би виконував функцію фундаментальної теорії для побудови організаційно-методологічних положень бухгалтерського обліку;

– формування наукових знань у вигляді облікових концепцій дозволяє провести їх синтез, об'єднавши їх в єдину систему, що створює всі необхідні передумови для їх ефективного впровадження в практичну діяльність підприємств на основі загальної стратегії дій.

Виділені вище причини зумовлюють необхідність проведення критичного аналізу існуючих підходів та розробки концептуальних аспек-

тів побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах на основі розуміння стратегічного обліку як одного із функціональних напрямів бухгалтерського обліку, спрямованого на створення належної інформаційної підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень, розробки, впровадження і контролю за реалізацією стратегій сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням удосконалення обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту та розробки концепції стратегічного обліку присвячені праці І.М. Богатої, М.В. Болдуєва, С.Ф. Голова, З.В. Гуцайлюка, В.А. Залевського, В.Е. Керімова, І.І. Криштопи, Г.Є. Крохічевої, С.Ф. Легенчука, А.А. Пилипенка, М.С. Пушкаря, Б. Райана, С.П. Суворової, К. Уорда, І.І. Хахонової, А.В. Шайкана та ін.

Формулювання цілей статті. Основною ціллю статті є аналіз існуючих підходів та розробка концептуальних аспектів побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах.

Основна частина. На сьогодні, на відміну від зарубіжних науковців, серед вітчизняних вчених ще тривають дебати з приводу необхідності проведення глибоких наукових пошуків в сфері стратегічного обліку, вивчення прикладних аспектів побудови стратегічно орієнтованої системи обліку. Як показали проведені дослідження, дана проблематика пов'язана в більшості випадків із визначенням місця стратегічного обліку у складі теорії бухгалтерського обліку – як окремого виду, підсистеми, напряму тощо. В останні роки також з'являються практичні запити щодо необхідності удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємствам. Вищенаведене зумовлює необхідність проведення фундаментальних досліджень на концептуальному, теоретико-методологічному та практичному рівні застосування методик стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах.

При побудові системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту важливе значення має його співвідношення з самою системою стратегічного менеджменту та з елементами її предмету, що не входять до складу чинної облікової системи, зокрема, зовнішнім середовищем підприємства. До системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту можуть бути застосовані три підходи, що визначають можливі варіанти розуміння його сутності та шляхи подальшого удосконалення:

– *раціоналістський*, що передбачає пошук оптимального варіанту системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджме-

нту в умовах відповідного зовнішнього середовища. За такого підходу може існувати лише один варіант побудови системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту (один варіант найбільш оптимальної облікової стратегічно орієнтованої методології), використання якого забезпечуватиме одержання максимального ефекту при формулюванні та реалізації стратегії підприємства;

– *еволюціоністський (адаптивний)* – базується на сприйнятті об'єктивного існування зовнішнього середовища, відповідно до змін і розвитку якого відбувається розвиток стратегій підприємства та системи його обліково-аналітичного забезпечення. Зі зміною зовнішнього середовища відбувається переорієнтація стратегій підприємства, внаслідок чого повинна бути перебудована на підприємстві система обліково-аналітичного забезпечення, яка підлаштовується під обрані на підприємстві типи та види стратегій;

– *процесний* – передбачає визнання невизначеності майбутнього як об'єктивно існуючого явища, при цьому воно не розглядається як повністю непередбачуване, оскільки окремі процеси можуть бути прогнозовані і змодельовані за допомогою використання аналітичних і раціональних методів. Реалізація цього підходу передбачає розширення системи бухгалтерського обліку в часовому вимірі, зокрема, шляхом включення до складу його предмету прогнозних і стратегічних фактів господарського життя, що дозволить побудувати прогнозні і стратегічні фінансові і управлінські звіти, які виступатимуть інформаційною основою для прийняття стратегічних управлінських рішень.

На основі трьох виділених вище підходів можна побудувати модель розвитку концептуальних аспектів бухгалтерського обліку, спрямованих на забезпечення підвищення ефективності стратегічного менеджменту підприємства (рис. 1).

Запропонована модель (рис. 1) побудована із врахуванням основних відмінностей стратегічно орієнтованої системи обліку від традиційної облікової системи:

- в ній обліковуються нові види фактів господарського життя (прогнозні і стратегічні);
- виокремлюються нові види об'єктів стратегічного обліку (об'єкти зовнішнього середовища, нові капіталізовані об'єкти тощо);
- для обліку існуючих (традиційних) видів фактів господарського життя і об'єктів обліку використовуються нові методи фінансового і управлінського обліку (прогнозні, похідні, стратегічні, фрактальні тощо).

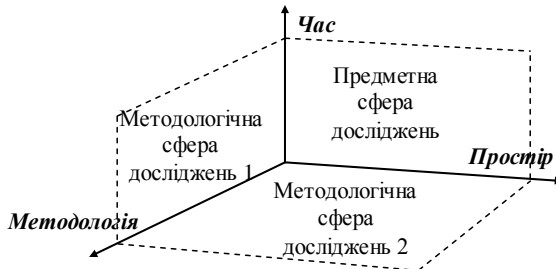

Рис. 1. Тривимірний модель розвитку концептуальних аспектів бухгалтерського обліку в напрямі забезпечення стратегічної орієнтації

В результаті можна виділити три нових сфери наукових досліджень в бухгалтерському обліку, що пов'язані з побудовою стратегічно орієнтованої системи обліку на підприємствах, яка має забезпечити подолання дефіциту в обліковій інформації стратегічного характеру:

- предметна сфера досліджень, що передбачає необхідність проведення наукових пошуків щодо розширення предмету бухгалтерського обліку в часі і просторі, аналізу впливу даних змін на обліковий інформаційний продукт, що генерується обліковою системою підприємства;

- методологічна сфера досліджень 1, стосується застосування існуючих і нових методів бухгалтерського обліку стосовно зміни часової орієнтації предмету бухгалтерського обліку, тобто включення до його складу перспективних (прогнозних, стратегічних) фактів господарського життя;

- методологічна сфера досліджень 2, що пов'язана із застосуванням існуючих і нових методів бухгалтерського обліку стосовно зміни просторової орієнтації предмету бухгалтерського обліку, що передбачає включення зовнішнього середовища та нових об'єктів обліку (інтелектуального капіталу, знань тощо).

Існуючі на сьогодні облікові концепції стосуються розвитку бухгалтерського обліку в цілому (С.Ф. Голов, В.М. Жук, О.П. Кундря-Висоцька, Н.М. Малюга, М.С. Пушкар), його організації на підприємстві (В.А. Шпак), облікового-забезпечення управління витратами підприємств (В.Б. Моссаковський), управлінського обліку (Н.М. Савченко, І.Б. Садовська), окремих облікових об'єктів (обліку інтелектуального капіталу – С.Ф. Легенчук; обліку пасивів (капіталу, власності) – В.В. Сопко) тощо. Враховуючи доцільність використання концептуального підходу до побудови системи облікових знань, для побудови

ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління необхідною є побудова концепції стратегічного обліку.

При побудові концепції стратегічного обліку слід враховувати наступні базові теоретичні установки бухгалтерського обліку як функціональної науки:

- бухгалтерський облік не існує сам для себе, він виконує сервісну функцію в системі управління, зокрема, і стратегічного, виступаючи при цьому однією із підсистем, яка відіграє важливу роль в формуванні вартості підприємства;

- використовуваний на підприємстві варіант облікової технології повинен бути повністю підпорядкований потребам системи управління, орієнтований на забезпечення досягнення стратегічних цілей;

- набір методів обліку, що використовуються для трансформації ідентифікованих фактів господарського життя на облікову інформацію повинен відповідати потребам суб'єктів, що приймають стратегічні управлінські рішення;

- обліково-аналітична система повинна відповідати обраній на підприємстві стратегії.

Першим етапом розробки концепції стратегічного обліку є аналіз можливих варіантів її побудови виходячи із особливостей потреб суб'єктів, що приймають стратегічні управлінські рішення.

На сьогодні існує значна кількість варіантів розробки обліково-аналітичного забезпечення стратегічного управління підприємством, однак не всі з них передбачають використання в якості основи стратегічно-орієнтованої системи обліку. З метою забезпечення задоволення управлінських потреб щодо інформаційного супроводу процесу формування, реалізації і моніторингу стратегій підприємства запропоновано використовувати корпоративну стратегічну обліково-аналітичну систему.

Алгоритм вибору корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи із існуючих альтернатив на основі врахування існуючих управлінських потреб представлено в таблиці.

Розробка корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи базується на застосуванні комплексного підходу до формування інформаційного супроводу стратегічного менеджменту, що передбачає використання удосконаленої системи обліку (фінансового та управлінського) та аналізу.

Управлінські потреби та можливі шляхи їх задоволення в контексті побудови системи стратегічного управління

Існуючі управлінські потреби	Можливі шляхи задоволення управлінських потреб	
1	2	
Необхідність забезпечення ефективного функціонування в довгостроковому періоді в умовах мінливого зовнішнього середовища	Система стратегічного управління	
Необхідність побудови системи стратегічного управління	Система стратегічного менеджменту підприємства	
Впровадження управлінських інформаційних систем для забезпечення інформаційного супроводу реалізації стратегії підприємства. Необхідність розробки системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту.	Існуючі альтернативні варіанти	Система збалансованих показників (включає систему обліку і інші системи моніторингу зовнішнього середовища)
		Система фінансового обліку
		Система управлінського обліку
		Система стратегічного аналізу
Необхідність розробки системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства	Єдина комплексна система стратегічного обліку (фінансового і управлінського)	
Необхідність розробки корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи	<i>Корпоративна стратегічна обліково-аналітична система</i> , побудована на основі удосконалення існуючої системи обліку (фінансового та управлінського) і удосконаленої стратегічної аналітичної підсистеми та включає підсистему стратегічного аналізу та стратегічного контролю.	

Другим етапом розробки концепції стратегічного обліку є аналіз взаємодії стратегічних облікових підсистем із іншими інформаційними системами у складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи з метою визначення їх предметної області, розмежування функцій та встановлення міжсистемних взаємозв'язків. Запропонована ідеальна структура такої системи, тобто авторське бачення бажаного

стану побудови системи стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах України, наведена на рис. 2.

Рис. 2. Структура корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи

Запропонована структура корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи включає в себе такі основні елементи, що є основою обліково-аналітичного забезпечення стратегічного менеджменту підприємства та розвитку яких повинна бути приділена основна увага: підсистема стратегічного фінансового обліку, підсистема стратегічного управлінського обліку та стратегічна аналітична система. Дані елементи системи є найменш вивченими і дослідженими, існує незначна кількість публікацій, в яких розкриваються теоретико-методологічні засади їх функціонування та особливості застосування в практичній діяльності підприємств.

Запропонована система (див. рис. 1) може бути застосована на великих сільськогосподарських підприємствах та об'єднаннях підприємств, якими використовуються сучасні корпоративні інформаційні системи не нижче ERP-класу, що створює можливості для ефективного впровадження стратегічного облікового інструментарію. В окремих випадках набір елементів системи при її практичному впровадженні може бути звужений в залежності від рівня розвитку системи стратегічного менеджменту підприємства. Порядок відбору елементів такої системи конкретизує проф. М.С. Пушкар, покладаючи в основу масштаб матеріальних систем. Зокрема, на думку автора, доцільним є:

- для гіпервеликих систем – гіперсистемне вимірювання міри впливу певної системи на результативність функціонування надсистеми (впровадження системи управлінського та стратегічного обліку);

– для метагіперсистеми – метагіперсистемне вимірювання міри певної системи на результативність функціонування метагіперсистеми (обов'язковість ведення стратегічного обліку) [3, с. 163]. Відповідно, в залежності від масштабу підприємства у нього з'являються потреби у впровадженні відокремлених систем стратегічного фінансового та стратегічного обліку.

У складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи виділено дві аналітичні підсистеми – систему стратегічного аналізу та стратегічну аналітичну систему без ефективної роботи яких впровадження дієвої системи стратегічного менеджменту на підприємстві є неможливим. Як відмічає з цього приводу проф. Н.Н. Хахонова, інтеграція в рамках однієї системи обліково-аналітичного забезпечення одночасно двох підходів – бухгалтерського та аналітичного – дозволяє сформулювати достовірну (реалістичну) інформацію стратегічного характеру, яка буде служити базою для розробки стратегічних управлінських рішень та їх своєчасного коригування при необхідності [4, с. 9].

Система стратегічного аналізу має глибоку історію розвитку та передбачає аналіз формування зв'язків підприємства з її зовнішнім середовищем. Якщо для аналізу внутрішнього середовища вона використовує облікові дані, то для аналізу зовнішнього середовища підприємства застосовуються власні, позаоблікові методи (SWOT, PEST, “5 сил Портера” тощо).

З метою забезпечення аналітичного супроводу прийняття стратегічних управлінських рішень на основі облікової інформації стратегічного типу, що генерується системами стратегічного фінансового та стратегічного управлінського обліку, запропоновано виділити стратегічну аналітичну систему, яка дозволить усунути існуючі недоліки системи стратегічного аналізу та доповнити її новими аналітичними показниками, що використовуватимуться в процесі формулювання, розробки, вибору, реалізації, моніторингу та контролю виконання обраної стратегії.

Роль аналітичних систем у складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи є дуже значною, оскільки для прийняття стратегічних управлінських рішень має бути максимально використана і оброблена інформація про стан і динаміку зовнішнього середовища підприємства, для якого є звичним проходження різних змін. Розвиток і удосконалення аналітичних систем напряму сприяє розвитку облікової системи підприємства, висуваючи до облікової інформації нові вимоги та спонукаючи до необхідності трансформації облікової методології. Як відмічає з цього приводу проф. Г.Г. Кірейцев, забезпечення

інтегрованості обліку і економічного аналізу з менеджментом при їх вивченні дозволить перейти на новий рівень підготовки спеціалістів в галузі обліку і аудиту, адекватний вимогам ринку праці по даній спеціальності [2, с. 88-89]. Таким чином, виділення у складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи двох аналітичних підсистем є відповіддю на необхідність удосконалення системи ідентифікації процесів, що відбуваються у зовнішньому середовищі та впливають на процес стратегічного менеджменту підприємства.

На думку проф. П. Друкера безумовно, неможливо одержати абсолютно всю інформацію про зовнішнє середовище, не дивлячись на засилля спеціалізованих масових видань. Немає жодної – навіть самої надійної – інформації про економічні умови більшої частини Китаю, наприклад, чи про правову ситуацію в державах, що з'явилися на карті після розпаду Радянської імперії [1, с. 139], однак одночасне використання системи стратегічного аналізу та стратегічної аналітичної системи на підприємстві дозволяє створити необхідні передумови для підвищення ефективності процесу прийняття стратегічних управлінських рішень на основі використання стратегічної облікової та позаоблікової інформації.

Необхідність виділення двох аналітичних підсистем також обґрунтовується тим, що у сучасних швидкозмінних економічних умовах сільськогосподарські підприємства повинні прагнути не до виживання “як доведеться”, а постійно адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Цим обумовлюється пильна увага сучасних дослідників до значення таких властивостей підприємства як гнучкість і пристосованість до зовнішніх чинників [5, с. 24].

Процеси формування та обробки двох даних видів інформації повинні бути організовані таким чином, щоб забезпечувати інформаційну підтримку розробки нових стратегічних альтернатив та коригування обраної стратегії. В даному випадку недостатнім є лише генерування стратегічної інформації без врахування особливостей її використання кінцевими користувачами, така інформація повинна бути інтегрована в загальну інформаційну базу підприємства та в процес розробки і реалізації стратегії, здійснювати вплив на стратегічні ініціативи підприємства.

Таким чином, представлена концепція побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах передбачає необхідність розробки і впровадження корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи, що представляє собою сукупність підсистем бухгалтерського обліку, стратегічного фінансового обліку, стратегічного управлінського обліку, економічного і стратегічного аналізу та страте-

гічного контролю.

Основними організаційно-методологічними напрямками розвитку корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи є наступні:

- аналіз зростаючих потреб користувачів в обліковій інформації стратегічного характеру, що використовується для аналізу стратегічного розвитку підприємства;

- аналіз недоліків системи фінансового обліку на основі визначення невідповідності потребам стратегічного менеджменту та адекватне удосконалення його теоретико-методологічних засад;

- удосконалення системи стратегічного управлінського обліку на основі врахування фундаментальних теоретико-методологічних засад концепції стратегічного менеджменту (стратегічне позиціонування, ланцюжки цінностей тощо);

- розробка теоретичних, методологічних та організаційних засад стратегічної аналітичної системи підприємства, що функціонуватиме на основі використання облікової інформації стратегічного характеру;

- удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення стратегічного аналізу та стратегічного контролю з урахуванням особливостей розвитку сучасних економічних систем;

- розробка системи показників стратегічного розвитку підприємства у відповідності до наявних конкурентних переваг, стратегічної позиції, поставлених стратегічних цілей, місії та стратегічного бачення підприємства.

Висновки. В результаті проведених досліджень запропоновано здійснювати розробку концепції побудови стратегічного обліку на сільськогосподарських підприємствах за наступними етапами:

- аналіз можливих варіантів побудови концепції виходячи із особливостей потреб суб'єктів, що приймають стратегічні управлінські рішення;

- аналіз взаємодії стратегічних облікових підсистем із іншими інформаційними системами у складі корпоративної стратегічної обліково-аналітичної системи з метою визначення їх предметної області, розмежування функцій та встановлення міжсистемних взаємозв'язків.

В якості концептуальної основи системи інформаційного забезпечення стратегічного менеджменту сільськогосподарських підприємств запропоновано використовувати корпоративну стратегічну обліково-аналітичну систему, що представляє собою сукупність підсистем бухгалтерського обліку, стратегічного фінансового обліку, стратегічного управлінського обліку, економічного і стратегічного аналізу та стратегічного контролю.

1. Друкер П. Ф. Энциклопедия менеджмента : Пер. с англ. / Питер Друкер. – М. : Издательский дом “Вильямс”, 2004. – 432 с. 2. Кірейцев Г. Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки / Г. Г. Кірейцев. Монографія. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 236 с. 3. Пушкар М. Сутність інтелектуалізації облікової системи та структура інформаційних ресурсів підприємства / Михайло Пушкар // Вісник ТНЕУ. – 2008. – № 2. – С. 160–168. 4. Хахонова Н. Н. Разработка системы учетно-аналитического обеспечения стратегического управления денежными потоками коммерческих организаций / Н. Н. Хахонова // Финансы и учет. – 2013. – № 1 (19). – С. 8–11. 5. Чиркова, М. Б. Стратегический учет амортизации основных средств в сельскохозяйственных организациях: Монография / М. Б. Чиркова, С. И. Хорошков, И. В. Фецкович. – Мичуринск–Наукоград РФ : Изд-во Мичуринского госагроуниверситета, 2009. – 121 с.

Рецензент: д.е.н., професор Лазаришина І. Д. (НУВГП)

Bruhanskyi R. F., Candidate of Economics, Associate Professor
(Ternopil National Economic University)

CONCEPTUAL ASPECTS OF STRATEGIC ACCOUNTING SYSTEM CREATION IN AGRICULTURAL ENTERPRISES

The necessity of developing conceptual aspects of strategic accounting system creation in agricultural enterprises have been grounded. The model of the conceptual aspects of accounting in the direction of its strategic orientation have been developed. The structure of corporate strategic and analytical accounting system have been offered.

Keywords: strategic management, strategic accounting system, corporate accounting and strategic analytical system.

Бруханский Р. Ф., к.э.н., доцент (Тернопольский национальный экономический университет)

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ПОСТРОЕНИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО УЧЕТА НА СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Обоснована необходимость разработки концептуальных аспектов построения стратегического учета на сельскохозяйственных предприятиях. Разработана модель развития концептуальных аспек-

тов бухгалтерского учета в направлении обеспечения стратегической ориентации. Предложена структура корпоративной стратегической учетно-аналитической системы.

***Ключевые слова:* стратегический менеджмент, стратегический учет, корпоративная стратегическая учетно-аналитическая система.**

СОДЕРЖАНИЕ

Акимов А. А.	Правовые аспекты финансово-экономической безопасности государства 3
Балджи М. Д.	Пути улучшения использования ресурсного потенциала Одесской области 13
Безпарточный М. Г.	Технико-технологическая база торговых предприятий: современное состояние и направления совершенствования 20
Бондарева Т. Г., Немкович О. Б.	Усовершенствование организационных и методических аспектов составления финансовой отчётности сельскохозяйственных предприятий 29
Бруханский Р. Ф.	Концептуальные аспекты построения стратегического учета на сельскохозяйственных предприятиях 36
Вдовиченко Н. Е.	Проблемы финансирования учреждений высшего образования и пути их решения ... 48
Герасимчук В. И.	Концепция устойчивого развития и ее реализация в евроинтеграционных процессах 58
Голинач Л. И.	Значение учета социальных расходов в процессе трансформации поведения компаний 68
Грицюк П. М., Джоши О. И.	Анализ некоторых аспектов вступительной кампании 2014 года (на примере НУВХП) 77
Драчук В. Ю.	Система нормативно-правового регулирования учета расчетных операций по нало-

	говым платежам на сельскохозяйственных предприятиях	85
Еремеева Н. В., Жарова Л. В., Хлобыстов Е. В.	Противоположности и отраслевые пробелы реализации национальной политики устойчивого развития	92
Иващенко К. О.	Организация учета в учреждениях государственного сектора в условиях использования информационных технологий	101
Ильич Л. М., Крымова М. А.	Человеческий капитал Украины в координатах мирового измерения	108
Кардаш О. Л.	Анализ индикаторов достаточности потребления продовольствия в рамках оценки продовольственной безопасности Украины	118
Карпенко А. В.	Государственная стратегия эффективного использования экономических ресурсов в условиях мировой глобализации	126
Кирилюк Е. Н.	Факторы и специфика экономического развития в условиях постиндустриализации и глобализации	136
Кирнос Н. И.	Сущность понятия «конкурентоспособность предприятия» в эволюционном контексте	145
Князькова В. Я.	Налоговая политика Украины в условиях рыночной трансформации экономики	154
Кожушко Л. Ф., Кузнецова Т. О.	Современный менеджмент как генератор устойчивого развития	164

Козлюк В. В.	Предпосылки инвестиционной деятельности и оценка ее влияния на использование ресурсного потенциала предприятий региона	170
Костюкевич А. М.	Договорные основы водопользования на осушенных землях	178
Костюкевич Р. Н., Король Б. О.	Применение методов стратегического анализа в управлении инновационными проектами и программами	184
Кульчицкая Е. А.	Особенности предоставления платных услуг рекреационных зон НПП «Сколевские бескиды»	195
Липич Л. Г., Отченашенко О. А.	Факторы влияния на экономическую устойчивость предприятия	205
Мартынюк О. В.	Использование цвета как прогрессивного инструмента маркетинговой коммуникации	214
Матвийчук Л. Ю.	Институциональные особенности рационального использования и охраны туристических ресурсов	222
Мисковец Н. П.	Состояние ведения экологической деятельности рыбного хозяйства региона	231
Морозюк Н. В.	Оценка ресурсного обеспечения сталого развития сельських територій	239
Окорський В. П., Климюк К. В.	Повышение качества подготовки управленческих кадров путем мотивирования студентов к обучению: взгляд преподавателей НУВХП	249

Ольшанская А. В.	Проблемы обеспечения сбалансированности развития региональных агросоциальных систем	257
Онокало В. Г.	Теоретические аспекты конкурентоспособности предприятия и продукции	265
Пашечко А. А.	Математико-статистическая технология моделирования связи между уровнем использования электрической энергии и уровнем валового регионального продукта	273
Позняковская Н. Н.	Реформирование финансовой отчётности в Украине	282
Ралле Н. В.	Методические основы построения организационно-экономических механизмов управления за когнитивным подходом	291
Ровенец Т. О.	Аналитическое обеспечение принятия управленческих решений для осуществления социальных затрат на предприятиях торговли	298
Романко А. П., Данилейчук Р. Б.	Мировая практика ценообразования на сланцевый газ	306
Савина Н. Б., Костюкевич А. Н.	Методические основы оценки руководителей водохозяйственных организаций	312
Савченко О. Р.	Современные подходы к управлению отечественными организациями	320
Сагалакова Н. А.	Эволюция сущности цены как экономической категории	329
Свердлюк И. В.	Проблемы питьевого водоснабжения в Украине	338

Сментина Н. В.	Комплексная интегральная оценка влияния управленческих стратегических мероприятий на социально-экономическое развитие регионов Украины 346
Сяська Е. В.	Економико-математическая модель прогнозирования использования водных ресурсов 353
Сазонец А. М., Гладченко А. Ю.	Состояние и перспективы развития международной торговли Украины и стран ЕС 362
Терещенко С. И.	Методические основы оптимизации ресурсного потенциала аграрных формирований 370
Фомина Е. А.	Институциональная структура социально-трудовых отношений как основа их регулирования 379
Чухрай Н. И.	Промышленный и потребительский маркетинг в эпоху интернет-технологий: принципиальные отличия и точки схождения 387
Шимко О. В.	Исследование потребителей как основа принятия маркетинговых решений 400
Щербакова А. С.	Интегрированный потенциал как составляющая инвестиционно-инновационного развития предприятия 409
Шведюк Ю. В.	Анализ затрат и выгод лесных проектов 417
Якимчук А. Ю.	Обоснование экономической эффективности экобезопасных источников энергии в контексте евроинтеграции 425

Яроцкая А. А.	Зарубежный опыт страхования сельскохозяйственных предприятий: возможность применения в Украине	434
---------------	--	-----

Наукове видання

ВІСНИК
Національного університету водного
господарства та природокористування

Збірник наукових праць

Випуск 3(67)

Економічні науки

Комп'ютерна верстка
Літературний редактор

Галина Сімчук
Ольга Якимчук

Друкується в авторській редакції

Підписано до друку 19.12.2014 р. Формат 60×84 ¹/₁₆.
Папір друкарський № 1. Гарнітура Times. Друк різнографічний.
Ум.-друк. арк. 26,7. Обл.-вид. арк. 28,0.
Тираж 150 прим. Зам. № 4476.

Видавець і виготовлювач
Редакційно-видавничий відділ
Національного університету
водного господарства та природокористування
33028, Рівне, вул. Соборна, 11.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до держав-
ного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції РВ № 31 від 26.04.2005 р.